

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ DİL BİLGİSİ ETKİNLİKLERİNİN METİNLERLE İLİŞKİSİ

Arş. Gör. Melda Karagöz
İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü
melda.karagoz@istanbul.edu.tr

Okt. Utku Oryaşın
Dokuz Eylül Üniversitesi
Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
Türkçe Birimi
utku.oryasin@deu.edu.tr

Özet

Türkçe öğretiminin amacı anlama ve anlatma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmektir. Bu bakımdan dili doğru kullanmak, Türkçe öğretimde üzerinde durulan ana noktadır. Bu bağlamda dil bilgisi, bir dilin tüm yönleriyle öğrenilebilmesi için önemli bir değişkendir. Ancak dil bilgisi, kendi başına bir amaç değil, amaca ulaşmak için yararlanılan bir çalışma alanıdır. Bugün dil bilgisi öğretiminin eskiye oranla değişmiş olduğu; ancak istenen düzeye ulaşamadığı görülür. Araştırmacılar, konuyla ilgili temel ilkeler üzerinde çalışmış ve genellikle ortak sonuçlara ulaşmıştır. Bu ilkelerden biri, dil bilgisi etkinliklerinin işlenen metin üzerinden yürütülmesi gerekliliğidir. Bu biçimde gerçekleşen etkinliklerle hem bütünlük sağlanacak hem de öğrenciler metin içerisinde dil bilgisi kurallarını sezecek böylelikle öğrenmede kalıcılık sağlanacaktır. Çalışmada 2005 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen dil bilgisi konularının dağılım oranından yola çıkılarak 6. sınıf dil bilgisi etkinlikleri incelenecek ve metinlerle ilişkileri değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dil bilgisi etkinlikleri, Türkçe öğretimi, metinler.

THE RELATION OF GRAMMAR ACTIVITES WITH TEXTS IN THE TURKISH TEXTBOOKS

Abstract

The aim of the Turkish language teaching is to train individuals whose comprehensive and narrative skills are well developed. In this respect, the proper use of language is the main point of the Turkish language teaching. Grammar is the important variable for language learning. However, grammar skills is not the purpose of language teaching. It is a teaching field that is utilized to achieve the main purpose of the language teaching. Today, grammar teaching has changed in comparison with the past. But it has not reach the anticipated level. Researchers have worked on the basic principles of the subject and reached the common results. One of these principles is that grammar activities for learning should be done through the text. Such activities will provide completeness. So, students will percieve the grammar rules from text. This will provide continuance in learning. In this study, 6th grade grammar activities will be examined and relationship between activities and texts will be evaluated. Starting point of the study is ratio of the grammar issues covered in Elementary School Turkish Language Teaching Curriculum (6th, 7th, 8th grade).

Key Words: Grammar activities, Turkish language teaching, texts.

GİRİŞ

Türkçe öğretimiyle anlama ve anlatma becerilerini yetkin bir biçimde kullanabilen bireyler yetiştirmek amaçlanır. Bu nedenle dili doğru kullanmak, dilin zenginliklerini ve inceliklerini duyumsatabilmek, dil bilinci kazandırmak öğretim sürecinin ana noktalarını oluşturur. Dil bilgisi, her ne kadar dört temel dil becerisinin yanında yardımcı bir çalışma alanı olarak kabul edilse de bir dilin tüm yönleriyle öğrenilebilmesi için önemli bir etkidir. Çünkü bireyler, sahip oldukları dilin özelliklerini bildikleri ölçüde anlama ve anlatma becerilerini kullanırlar.

Günümüze değin dil bilgisinin ne olduğu ile ilgili türlü tanım ve yorumlar yapılmıştır. Püsküllüoğlu (1996: 44), dil bilgisini, “Bir dilin işleyişini ve sunduğu düzeni konu alan, onun ses, sözcük yapısı, anlam değişimleri, tümce kuruluşu gibi öğelerini ele alıp bunların kurallarını saptayan” bir bilim olarak tanımlarken (Hatiboğlu, 1972: 33; Kahraman, 2009: 1; Topaloğlu, 1989: 56; Uzun, 2004: 16; Korkmaz, 2007: 68; Ediskun, 1988: 65; Ergin, 2007: 69; Çatıkkaş, 2001: 23; Çotuksöken, 2012: 64; Göğüş, 1978: 337; Güneş, 2013: 274; Oymak, 2012: 33; Karadüz, 2013: 285; Dolunay, 2013: 382; Temizkan, 2012: 129) Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz (2006: 280) dil bilgisini *dilin anayasası* olarak görürler. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006: 7)’nda da dil bilgisi, “bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Sever (2011: 28) ise dil bilgisinin doğru düşünme, konuşma ve yazmaya yardımcı bir çalışma alanı olduğunu belirtir (Kavcar ve Oğuzkan, 1987: 66). Söylenenlerden yola çıkılarak dil bilgisi için bir dilin kurallarını ortaya koyarken aynı zamanda bireye doğru anlama ve doğru anlatma becerisi kazandırmaya yardımcı olan bir çalışma alanıdır, biçiminde genel bir tanım yapılabilir.

Dil Bilgisi Öğretiminin Türkçe Öğretimindeki Yeri ve Önemi

“Anadilimizi dilbilgisi olmadan konuşabildiğimiz için, anadili öğretiminde dilbilgisi o kadar da önemli değildir’ görüşü” oldukça yaygın bir görüştür (Aydın, 1996: 1). Bu görüşün dayandığı kavram, bilinçaltı dil yapısı olarak tanımlanır (Koç ve Müftüoğlu, 1998: 83). Ailesinden ve yaşadığı çevreden türlü biçimde ana dilini öğrenen bireyler, okul dönemine değin öğrendiklerini gelişigüzel kullanırken okul döneminde programlı bir eğitim aracılığıyla ana dillerinin inceliklerini ve kurallarını kavramaya başlar. Böylelikle bilinçaltı dil yapılarını bilinç düzeyine çıkarmadaki ve anlama, anlatma becerilerini kullanmadaki yetkinliklerinin de arttığı görülür. Bu noktada dil bilgisi, ana dilin inceliklerinin ve kurallarının sezdirilmesini sağlayan önemli bir çalışma alanı olarak yer alır.

Geleneksel anlayışla sürdürülen dil bilgisi derslerinde çoğunlukla tanımların ve terimlerin kullanıldığı, gerçekleştirilen etkinliklerin verilen bilgileri destekleyici nitelikte olduğu görülür. Öğrencilerin okudukları, dinledikleri, konuştukları ve yazdıklarında görülen yanlışlıkların da dil bilgisi becerilerindeki eksikliğe bağlanarak derslerde yoğun bir biçimde dil bilgisi kurallarına yer verilir. Günümüzde ise bu anlayış değiştirilerek anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen derslere ağırlık verilmiş, dil bilgisi yardımcı bir çalışma alanı olarak eğitim dizgesinde yerini almıştır. Bu bağlamda dil bilgisi, Türkçe öğretiminde kendi başına bir amaç olmaktan çıkmıştır (Dolunay, 2013: 383; Temizkan, 2012: 130; Karadüz, 2013: 300; Oymak, 2012: 44; Derman, 2008: 1). İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006: 7)’na bakıldığında da Türkçenin yapısını ve kurallarını bilmenin önemli olduğu; ancak daha önemli olanın kurallara ilişkin uygulamaların diğer beceri alanlarıyla ilişkilendirilerek verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Dil Bilgisi Öğretiminde Temel İlkeler

Günümüzde dil bilgisi çalışmalarının kimi öğrenciler ve öğretmenler tarafından ilgisizlikle karşılandığı, dil bilgisi öğretiminde sorunlar yaşandığı yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur. Yapıcı (2004: 39)’ya göre bunun nedeni öğrencilerin düzeyine uygun, ana diliyle ilgili düşüncelerini sağlayacak, somuttan soyuta ilerleyen bir kurgu içerisinde hazırlanmayan etkinliklerden ve öğretimin nasıl gerçekleştirileceğini bilmeyen öğretmenlerden kaynaklanır (Kamadan, 1972: 299; Borg, 2001: 21).

Dil bilgisi öğretiminin bilgiye fazlaca yer verilerek yürütülen dersler olduğu görülür. Bu öğretim sürecinde ya yüzeysel bir yaklaşım kullanılmakta ya da fazlaca ayrıntıyla uğraşmaktadır. Bu durumun nitelikli bir dil bilgisi

öğretimi sürecine engel oluşturduğu görülür. Çağdaş yaklaşımlar ışığı altında tüm beceri alanlarında olduğu gibi dil bilgisi öğretiminden beklenen de bilgilerin beceriye dönüştürülmesidir. Bugüne değin egemen olan anlayış bırakılarak anlama önem veren bir dil bilgisi öğretimine gereksinim vardır. 2005 Türkçe öğretim programında (MEB, 2005: 7-8) da dil bilgisi alanı için kuralların öğrenilmesinin gerekli olduğu; ancak bu kuralların diğer beceri alanlarıyla ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasının önemi belirtilmiş, dil bilgisi öğretiminin kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayandırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Dil bilgisi kurallarının tümce ve metin bağlamında ele alınmasının diğer becerileri desteklemesi bakımından önemine dikkat çekilmiştir. Anlatılan bu anlayışa uygun olarak türlü kaynaklarda dil bilgisi öğretimiyle ilgili şu ilkeler belirlenmiştir:

1. Dil bilgisi kurallarının beceriye dönüşebilmesi için kurallar, öğrencilere ezber yoluyla değil sezdirilerek ve uygulamalarla verilmeli, yapılan yanlışlıklar açıklanarak düzeltilmelidir (Karadüz, 2013: 294; Güneş, 2013: 275; Yıldız, 2003: 108; Sever, 2011: 28; Jean ve Simard, 2011: 480).
2. Sözcükler ve tümceler metnin bağlamsal yapısı içerisinde anlam kazanacağından dil bilgisi öğretiminde kullanılacak örnekler, işlenen metinlerden seçilmelidir. (Karadüz, 2013: 302; Güneş, 2013: 274; Yıldız ve diğ., 2010: 300).
3. Konular, öğrencilerin yaşadıkları dille ilgili sorunlardan seçilmelidir. Böylelikle bir yandan öğrencilerin dikkati çekilirken bir yandan da gereksinimleri karşılık bulur (Karadüz, 2013: 298; Jean ve Simard, 2011: 481).
4. Dil bilgisi öğretiminde biçim ve anlam bir arada ele alınmalıdır. Özünde bir anlam ögesi olan dildeki birimlere işlevsellik kazandırmak, dil bilgisi öğretiminin temel ilkesi olarak benimsenmeli, dil bilgisi öğretiminde dilbilim yaklaşımlarından da yararlanılmalıdır (Karadüz, 2013: 298-299).
5. Dilin doğru kullanıldığı metinlerin seçilmesine önem verilmeli, öğrencilerin ilgisini çeken, düzeylerine uygun konular ele alınmalı, öğrencilerin bildiklerinden yola çıkarak bilinmeyi buldurmaya yönelik, aşamalı bir biçimde etkinlikler düzenlenmelidir.
6. Dilin bütünselliği içerisinde anlama-anlatma etkinlikleri iç içe geçmiştir. Bu nedenle dil bilgisi etkinlikleri, temel dil becerilerine bağlı olarak düzenlenmelidir (Özbay, 2011: 2; Karadüz, 2013: 300; Dolunay, 2013: 385; Güneş, 2013: 275; Yıldız, 2003: 108; Sever, 2011: 28).
7. Dil bilgisi öğretiminde türlü araç-gereç kullanarak gösterip yaptırma, soru-yanıt, çözümlenme-birleşim, işbirlikli öğrenme, drama gibi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini geliştirecek yöntem ve tekniklere yer verilmelidir (Karadüz, 2013: 295; Dolunay, 2013: 388; Güneş, 2013: 275; Yıldız ve diğ., 2010: 288).

Okullardaki dil bilgisi uygulamaları, değişen öğretim anlayışıyla birlikte değişmiş; ancak istenen düzeye gelmemiştir. Dil bilgisi öğretimindeki temel ilkeler üzerinde çalışılmış ve genellikle ortak sonuçlara ulaşılmıştır. Amaç, öğrencilerin karşılaştığı dil sorunlarından yola çıkarak görsel, işitsel araçlarla dersi ilgi çekici duruma getirmek, türlü yöntem-teknik izlenerek çokça uygulamayla öğrencinin kuralı sezmesini sağlamaktır. Böylelikle bilgi, beceriye dönüşerek işlevsellik kazanmış olur. Tüm bu çalışmalarla öğrencilerde dili doğru kullanma bilinci ve duyarlılığı oluşturulur.

Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimi

Türkçe derslerindeki temel araç metinlerdir. Ana dili eğitimi, metinler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bilindiği üzere Türkçe dersleri bir bilgi dersi değil, beceri kazandırma dersidir. Bu nedenle “dil bilgisi öğretimi” de bir bilgi verme alanı değil beceri kazandırma alanıdır.

Dil bilgisinde kimi dil yapılarının kurallarla birebir örtüşmediği, bunların kullanım sırasında çeşitlilik gösterdiği görülür. Bu nedenle sözcük düzeyinde gerçekleştirilen uygulamalar kuralları karşılayamamakta uygulamalar tümceye, tümceden metne doğru kaymaktadır (Çeçen ve Aytaş, 2008: 136).

Temizkan (2012: 135)’a göre dil bilgisi kuralları en çok dilin kullanım alanları olan yazılı ve sözlü metinlerde kendini gösterir. Dil bilgisi öğretiminde dilin uygulama alanı olan metinlerden yola çıkılması aynı zamanda dil kurallarının ortaya çıkış dizgesine uygun bir yaklaşımla öğretim yapılması anlamına gelir. Dil bilgisi öğretiminde metinlerden yola çıkılarak kuralların anlamlı bir bütünlük içerisinde sezdirilmesi ile becerilerin geliştirilmesi amaçlanır. Sever (2011: 11) de çocukların ilgi, gereksinim ve dil evrenine uygun, Türkçenin anlatım olanaklarının yansıtıldığı metinlerle ana dili kurallarının sezdirilmesinin önemini vurgular.

Geleneksel dil bilgisi öğretiminde etkinliklerden bağımsız olarak yapılan derslerde kurallar öğrencilere ezberletilmektedir. Bu nedenle öğrenciler etkin konumda değildir. Dersler sırasında öğrenciler katılımcı olarak değil; yalnız dinleyici konumda bulunurlar. Dil bilgisi konularının tanımlarını öğretmenlerden öğrenir ve bu tanımlardan yola çıkarak yaşamdan kopuk, birbirinin yinelemesi olan örnekler verirler. Çağdaş bir anlayış temelli, metne dayalı dil bilgisi öğretiminin yapıldığı durumlarda ise öğretmen verdiği örneklerdeki benzerliklerden yola çıkarak kuralları sezdirir. Böylece öğrenci verilen örneklerdeki benzerliklerden kurallara ulaşır (Temizkan, 2013: 135).

Dil incelemeleri yapmanın ve dil bilgisi konularını kavratmanın en doğru yolu metinden yola çıkarak gerçekleştirilen uygulamalardır (Sağır, 2002: 7). Metne dayalı bu dil bilgisi uygulamalarında şu yol izlenebilir:

1. Dil bilgisi dersinin çıkış noktası bir metin olacaksa öğretmen, metni önce kendisi okur, öğrenciler dinler. Daha sonra öğrencilerin etkin katılımıyla metnin anlamsal olarak açıklaması yapılır.
2. O derste işlenecek olan dil bilgisi konuları ile ilgili uygun örnekler metinden belirlenir.
3. Öğretmen tarafından uygun sorularla verilen örneklerin anlamsal boyutu belirlenir ve sezdirilen özellik öğrencilerce kurala bağlanır.
4. Öğrenciler, kendileri yeni örnekler bulurlar.
5. Öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinlikler yapılır.
6. Zamanın yeterliliği ölçüsünde başka etkinlikler yaptırılır (Öz, 2001: 266).

Dil bilgisi öğretiminin bir metne dayalı olarak yapılması bu çalışma alanının anlama ve anlatma becerileriyle birlikte yürütülerek bütünsellik ilkesinin uygulanmasını sağlar. Bu durum dil bilgisi öğretiminin temel amacı olan Türkçeyi etkili ve doğru kullanma becerisinin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bununla birlikte Temizkan (2013: 139)'ın belirttiği gibi metne dayalı gerçekleştirilen dil bilgisi öğretimi, öğrencilerin dil bilgisi öğretimine karşı olumsuz tutumla yaklaşmalarının, dil bilgisi öğretiminin ayrı bir ders saatinde yapılmasının, öğretmenlerin dil bilgisi öğretimi konusunda yeni yöntemleri benimsememesinin ve dil bilgisi öğretiminin Türkçe dersleri için bir araç olmak yerine amaç olarak algılanmasının da önüne geçmeye yardımcı olur.

YÖNTEM

Çalışmanın amacı, Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkilerinin incelenerek dil bilgisi öğretiminde benimsenen bütüncüllük ilkesini karşılayıp karşılamadığını belirlemektir. Çalışma, nitel bir araştırma olup doküman incelemesi yöntemi kullanılacaktır. Bu bağlamda Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri incelenerek belirli bölümlere ayrılacak ve belirlenen amaç doğrultusunda değerlendirilecek, konuyla ilgili alanyazın taraması yapılacaktır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini orta okul Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri oluşturur. Örneklem ise incelenen 1-5. ve 6, 7, 8. sınıflar ilköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzlarından hareketle belirlenmiş, 6. sınıf dil bilgisi konularının daha çok olduğu saptanmıştır. Seçkisiz nitelik taşıyan basit rastlantısal örnekleme yöntemiyle örneklem, komisyon tarafından hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı'na ait 2013 yılı ilköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

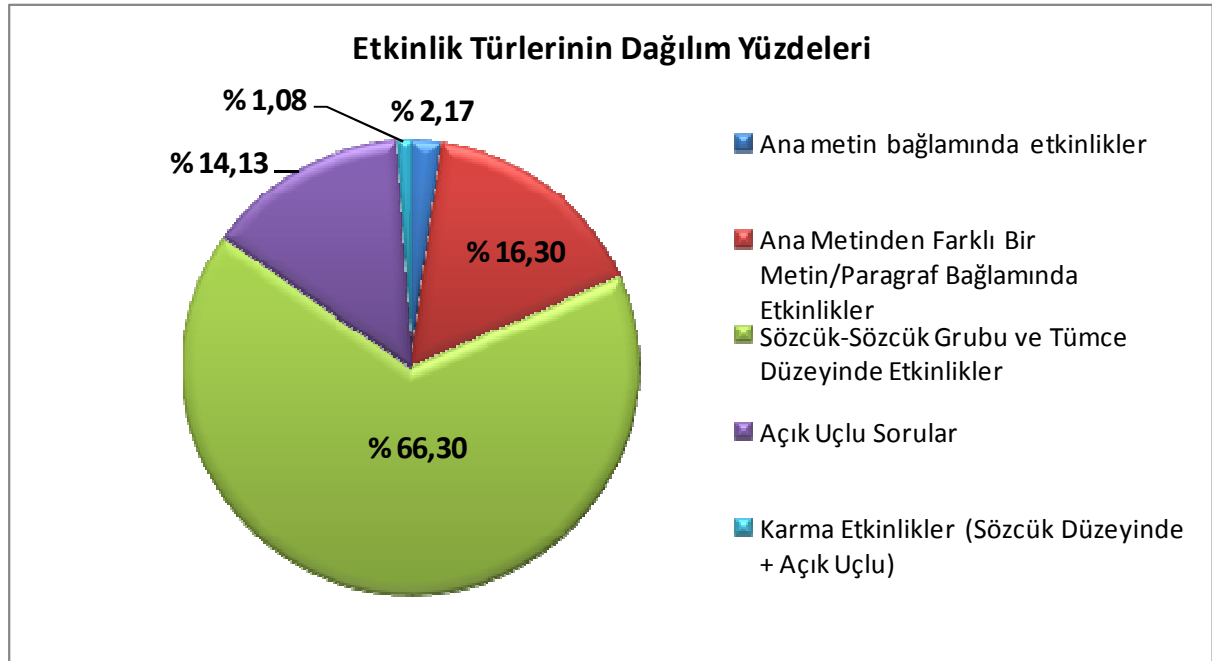
Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Etkinlikleri

Örneklemi oluşturan Türkçe öğretmen kılavuz kitabı incelenirken etkinliklerin çoğunun öğrenci çalışma kitabında bir kısmının ise öğretmen kılavuz kitabında yer aldığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle etkinlikler öğrenci çalışma kitabında ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan etkinlikler olarak iki bölümde incelenmiştir. Öğrenci çalışma kitabında 49 ana dil bilgisi etkinliği, bu etkinliklerin kendi içerisinde bölümlere ayrılması ve tema değerlendirme sorularıyla birlikte toplam 92 etkinlik; öğretmen kılavuz kitabında ise 13 dil bilgisi etkinliği belirlenmiştir. Bu etkinlikler, ana metin bağlamındaki etkinlikler, ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamında etkinlikler, sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde etkinlikler, açık uçlu sorular ve karma etkinlikler olarak beş ana bölümde incelenmiştir.

Tablo 1: Öğrenci Çalışma Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinlikleri

ETKİNLİK TÜRLERİ	ETKİNLİK SAYILARI
Ana Metin Bağlamında Etkinlikler	2
Ana Metinden Farklı Bir Metin/Paragraf Bağlamında Etkinlikler	15
Sözcük-Sözcük Grubu ve Tümce Düzeyinde Etkinlikler	61
Açık Uçlu Sorular	13
Karma Etkinlikler (Sözcük Düzeyinde + Açık Uçlu)	1
TOPLAM	92

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenci çalışma kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinden 2’si ana metin bağlamında, 15’i ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamında, 61’i sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde, 13’ü açık uçlu soru, 1’i sözcük düzeyinde ve açık uçlu sorudan oluşmuş karma etkinlik biçiminde oluşmuştur. Bu etkinliklerin dağılım yüzdeleri ise şu biçimdedir:

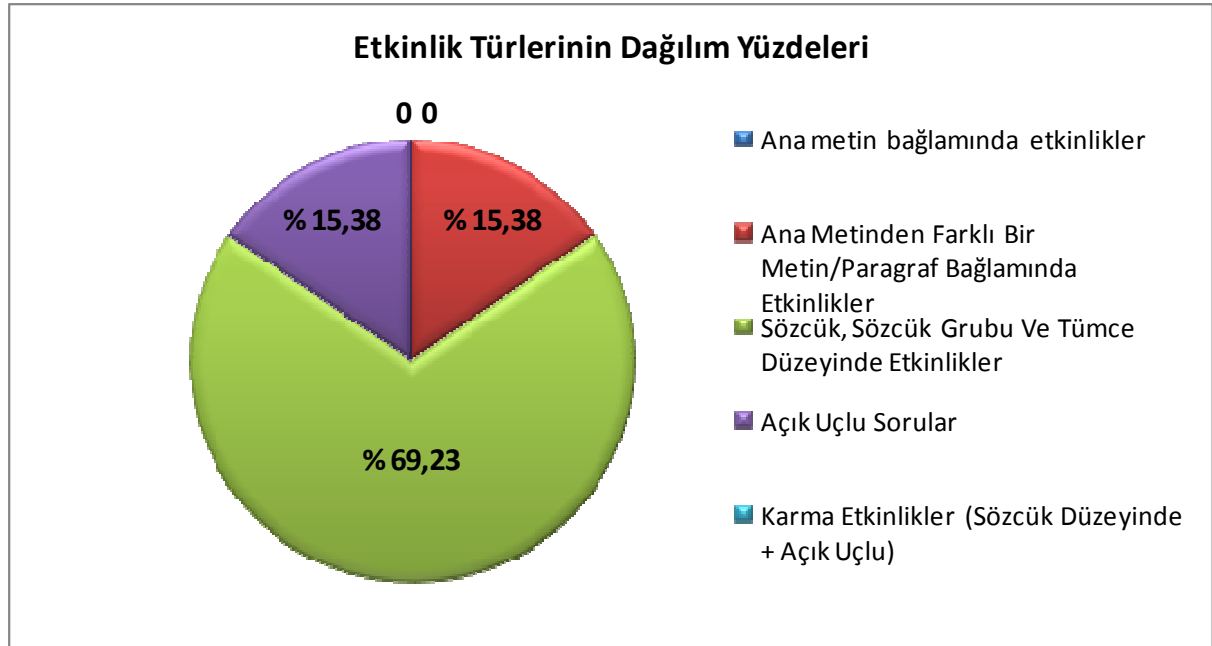
Şekil 1: Öğrenci Çalışma Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Dağılım Grafiği

Grafikten de görüldüğü üzere öğrenci çalışma kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin fazladan aza doğru sıralanma oranları, yaklaşık %66 sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde etkinlikler, %16 ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamında etkinlikler, %14 açık uçlu sorular, %2 ana metin bağlamında etkinlikler, %1 karma etkinlikler biçimindedir.

Tablo 2: Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinlikleri

ETKİNLİK TÜRLERİ	ETKİNLİK SAYILARI
Ana Metin Bağlamında Etkinlikler	0
Ana Metinden Farklı Bir Metin/Paragraf Bağlamında Etkinlikler	2
Sözcük-Sözcük Grubu ve Tümce Düzeyinde Etkinlikler	9
Açık Uçlu Sorular	2
Karma Etkinlikler (Sözcük Düzeyinde + Açık Uçlu)	0
TOPLAM	13

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen kılavuz kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinden ana metin bağlamında etkinlik yokken 2’si ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamında, 9’u sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde, 2’si açık uçlu soru biçiminde oluşmuş, karma etkinlik biçiminde oluşan bir etkinlik bulunmamaktadır. Bu etkinliklerin dağılım yüzdeleri ise şu biçimdedir:

Şekil 2: Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Dağılım Grafiği

Grafikten de görüldüğü üzere öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin fazladan aza doğru sıralanma oranları, yaklaşık %69 sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde etkinlikler, % 15 ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamında etkinlikler ile açık uçlu sorular biçimindeyken ana metin bağlamında ve karma etkinlikler bulunmamaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Görüldüğü üzere Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri, işlenen metne dayalı olarak gerçekleştirilmemektedir. Etkinliklerin daha çok sözcük-sözcük grubu ve tümce düzeyinde ele alındığı görülür. Oysa günümüzde bir dilin anlamlı en küçük birimi sözcük ya da tümce olmaktan çıkmış, metne doğru ilerlemiştir. Dil birimlerinin sözcük ve tümce düzeyinde tanımlarını karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu nedenle dil bilgisi etkinliklerinin bağlam içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna uygun gerçekleştirilecek etkinlikler ise işlenen metin üzerinden gerçekleştirilmelidir. Ancak araştırma sonucunda öğrenci çalışma kitabında yer alan ve ana metin üzerinde gerçekleştirilen etkinlik sayısının yalnız iki olduğu görülür. Bu iki etkinlik de metnin bağlamı içerisinde değil, ana metinden seçilen tümceler düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamındaki on beş etkinlikten ise yalnız dördü bağlamdan yola çıkılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan ve ana metinden farklı bir metin/paragraf bağlamındaki iki etkinlikte de durum aynıdır. Bu etkinlikler, bağlam içerisinde çözümlenmekten uzak etkinliklerdir. Sonuç olarak bakıldığında öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan toplam yüz beş etkinlikten ikisi ana metin bağlamında olup tümce düzeyinde, dört etkinlik ise metin bağlamında olup ana metinden farklı bir metin/paragraf düzeyinde gerçekleştirilmiştir. İşlenen metin üzerinde gerçekleştirilen ve bağlam içerisinde ele alınan bir dil bilgisi etkinliğine rastlanılmamıştır. Oysa dil bilgisi öğretiminden beklenen etkinliklerin metin temelli olup işlenen ana metin üzerinde ve bağlam içerisinde gerçekleştirilmesidir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2014 tarihlerinde Antalya’da 21 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 5th International Conference on New Trends in Education and Their Implications – ICONTE’ de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Aydın, Ö. (1996). *Yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisi öğretimi*. Ankara.

Borg, S. (2001). Self-perception and practice in teaching grammar. *ELT Journal Volume 55/1 January*. Oxford University Press. s. 21-29.

Çatıkkaş, M.A. (2001). *Örnekli ve uygulamalı Türk dili kılavuzu*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Çeçen, M.A. ve Aytaş, G. (2008). Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2008. C: V, S :1, s. 133-149.* <http://efdergi.yyu.edu.tr>

Çotuksöken, Y. (2012). *Türkçe dil ve edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Derman, S. (2008). *Dil bilgisi öğretiminde metinlerin seçimi üzerine bir araştırma (7. Sınıf)*. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Dolunay, S.K. (2013). Dil bilgisi öğretimi. Bulunduğu eser: Güzel, A. ve Karatay, H. (Ed.) *Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 381-414). Ankara: Pegem Akademi.

Ediskun, H. (1988). *Türk dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ergin, M. (2007). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Dağıtım.

Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.

Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.

- Hatiboğlu, V. (1972). *Dilbilgisi terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Jean, G. ve Simard, D. (2011). Grammar teaching and learning in L2: Necessary, but boring?. *Foreign Language Annals, Fall 2011, Vol. 44, No. 3*, s. 467-494.
- Kahraman, T. (2009). *Çağdaş Türkiye Türkçesi dilbilgisi*. İzmir: Kanyılmaz Basımevi.
- Kamadan, M. (1972). *Dilbilgisi sorunları II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karadüz, A. (2013). Dil bilgisi öğretimi. Bulunduğu eser: Kırkkılıç, A. ve Akyol, H. (Ed.) *İlköğretimde Türkçe Öğretimi (3. Baskı)* (s. 285-318). Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C. ve Oğuzkan, F. (1987). *Özel öğretim yöntemleri Türkçe öğretimi*. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (1998). Dilbilgisi öğretimi. Bulunduğu eser: Topbaş, S. (Ed.) *Türkçe öğretimi* (s. 81-94). Anadolu Üniversitesi Yayınları. eogrenme.anadolu.edu.tr/eKitap/TUR210U/pdf
- Komasyon. (2013). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Oymak, R. (2012). *Dil üretimine dayalı Türkçe eğitimi ve öğretimi*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Öz, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2011). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Püsküllüoğlu, A. (1996). *Edebiyat sözlüğü*. Özgür Yayınları.
- Sağır, M. (2002). *Türkçe dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2012). Metin temelli dil bilgisi öğretimi ve uygulamaları. Bulunduğu eser: Özbay, M. (Ed.) *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi* (s. 129-152). Ankara: Pegem Akademi.
- Topaloğlu, A. (1989). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü*. İstanbul: Ötüken.
- Uzun, N.E. (2004). *Dünya dillerinden örnekleriyle dilbilgisinin temel kavramları / Türkçe üzerine tartışmalar*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim dilbilgisi konularının çocuğun bilişsel düzeyine uygunluğu. *İlköğretim-Online*, 3(2), s. 35-41, 02.03.2014 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe öğretiminde alternatif yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, C. (Ed.), Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi.